

ОДГОВОРНОСТ ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ ЗА МЕДИЦИНСКУ ШТЕТУ

Здравствена установа одговара за штету коју претрпе оштећени услед пружене медицинске услуге по основу кривице или одговорности за другог.

Из образложења:

„Према утврђеном чињеничном стању, тужилац мал. Н.П, рођен је 10.04.1999. године, а тужиоци М.П. и Н.П. су његови родитељи. Тужиља је водила трудноћу у здравственом центру, у којем су током трудноће извршена четири прегледа ултразвуком. На првом прегледу, лекарски налаз био је уредан, с тим што је посебно наведено да је уредан и налаз на кичменом стубу плода. У наредним прегледима, сви параметри били су уредни, али ни у једном налазу није описано стање кичменог стуба фетуса. Приликом рођења детета, уочена је аномалија „spina bifida“, па је у првом дану живота дете премештено у Институт за здравствену заштиту мајке и детета, где констатовано да у слабинској и крсној регији кичменог канала постоји туморозна маса величине 8 x 8 x 4 cm. Такође, констатовано је да су доњи екстремитети савијени према трупу, полусавијени у зглобу колена са ретким спонтаним покретима и уочене су друге деформације. Дете је оперисано у Неурохируршкој клиници, након чега је од стране физијатра 18.05.1999. година утврђена млитава одузетост потколенице и стопала и слабост натколенице. После две операције, дете је лечено у физијатријским и ортопедским установама, где је констатована парализа доњих екстремита, а потом је у Институту за мајку и дете 28.12.2007. године утврђено да дете не може да хода, већ да се креће у инвалидским колицима. На доњим екстремитетима констатована је потпуна парализа ногу све до кукова, уз изражену сколиозу кичменог стуба. Дете не контролише функцију мокрења и елиминације столице. Натпросечне је интелигенције, а упућено је на доживотну негу и помоћ других лица. На доњим екстремитетима, који заостају у развоју у односу на друге делове тела, постоје ожиљци од корективних операција. Комисија вештака Института за судску медицину дала је и мишљење да је аномалија кичменог стуба требало да буде уочена ултразвуком, под условом да је преглед радио високоспецијализовани стручњак апаратом високе резолуције, при чему је у допунском налазу, комисија вештака дала дефиниције појмова „високоспецијализовани стручњак“ и „апарат високе резолуције“. Истовремено, комисија вештака даје објашњење, да према правилима медицинске струке, када се током трудноће уоче промене на кичменом стубу, пацијена треба упутити на конзилијум за аномалије, који обавештава родитеље о природи и могућим последицама самог деформитета и у договору са њима доноси одлуку о даљем начину вођења трудноће. Животна активност детета умањена је 80% и наступила је тешка естетка измењеност, која је настала као последица урођене аномалије кичменог стуба. Услед друге операције која је извршена 11.06.2011. године, док је дете било одвојено од мајке и када је предузет одређени број медицинских радњи од стране здравствених радника, дете је трпело страх јаког интезитета у трајању 10 дана. Оценом налаза и мишљења вештака, суд је утврдио да тужилац, малолетно дете трпи и да ће трпети душевне болове због умањене животне активности и естетске измењености јаког степена, а његови родитељи душевне болове због тешке инвалидности детета.

По становишту ревизијског суда, правилно су нижестепени судови применили материјално право када су закључили да постоји пасивна легитимација и основ одговорности туженог за насталу штету, па самим тим и обавеза туженог да тужиоцима накнади претрпљену нематеријалну штету.

Грађанскоправна одговорност туженог, као медицинске установе, за штету коју су претрпели тужиоци је извор облигационог односа и тужени за исту одговара по општим правилима одговорности за штету из члана 154. став 1. у вези члана 158. став 1. ЗОО, по основу кривице или по правилима одговорности за другога, на основу чл.18. став 2, 170. и 171. ЗОО и чл. 5, 9. и 16. Закона о здравственој заштити, како то правилно закључује другостепени суд. Одредба члана 18. став 2. ЗОО прописује да је страна у облигационом односу дужна да у извршавању своје професионалне делатности поступа с повећаном пажњом, према правилима струке и обичајима (пажња доброг стручњака), док чл. 170. и 171. садрже правила о одговорности правних лица за штету коју је проузроковао њихов запослени трећем (одговорност за другог).

Према члану 9. став 6. Закона о здравственој заштити, уколико здравствена установа није у могућности да пружи здравствену заштиту у оквиру своје делатности, дужна је да грађанина упути у другу одговарајућу установу са најважнијим налазима и разлозима за упућивање. Одредбом члана 16. став 1. наведеног закона, прописано је, између осталог, да здравствена установа може обављати своју делатност ако има одређени број здравствених радника са положеним стручним испитом, одговарајућег степена стручне спреме за одређене послове и са одговарајућом специјалношћу и знањем, уз одговарајући опрему и уређаје за савремено и безбедно пружање здравствене заштите и здравствених услуга. Исто тако, Закон о здравственој заштити, у члану 22. став 1. прописује начело доступности, непрекидности и ефикасности здравствене заштите у складу са достигнућима медицинске науке.

Одговорност туженог пре свега огледа се у чињеници да није ваљано и у свему поступао у складу са правилима струке, јер ултразвучним прегледом није уочена урођена промена на кичменом стубу фетуса, што ће проузроковати неадекватно вођење трудноће и најтеже последице у виду инвалидности детета. Три лекарска налаза не садрже податке о стању кичменог стуба фетуса, из чега произлази да правило о повећаној пажњи није поштовано. Уколико тужени није имао одговарајуће услове за свеобухватан преглед пацијента, што су одговорна лица знала односно могла знати, постојала је обавеза туженог да упути тужиљу у установу која те услове има, што он није учинио. Треба имати у виду да је примена начела свеобухватности и доступности здравствене заштите посебно наглашена код здравствене заштите трудница, као посебно осетљиве и заштићене групе лица.

Тужилац мал. Н.П, сходно члану 200. ЗОО, има право на новчану накнаду, као сатисфакцију трпљењима којима је изложен због психичких болова проузрокованих високим степеном умањења животне активности и естетске измењености и за претрпље физичке болове и страх. Душевни болови тужиоца су наглашени због тога што је реч о детету натпросечне интелигенције које може да схвати и сагледа све постојеће и будуће последице повреда, што представља околност која је утицала на висину досуђене накнаде. Уважавајући тежину случаја, чињеницу да тужилац трпи и да ће трпети интензивне душевне патње, због насталих последица, али имајући у виду и друге околности као и сврху ради које се накнада досуђује, правилно је у побијаној пресуди примењено материјално право када је одмерена накнада нематеријалне штете, при чему досуђени износ представља правичну накнаду тужиоцу и одговарајући је околностима случаја и сврси ради које се досуђује. Правилна је и оцена другостепеног суда да тужиоци М.П. и Н.П, на основу члана 201. став 2. ЗОО, имају право на новчану накнаду као адекватну сатисфакцију трпљењима којима су изложени због психичких болова проузрокованих тешком инвалидношћу сина. Суд је утврдио правичну накнаду тужиоцима, правилном применом члана 200. став 2. ЗОО, водећи рачуна о значају повређеног добра и циљу коме та накнада служи, у складу са њеном природом и

друштвеном сврхом. Стога, наводи ревизије о превисокој и надекватно досуђеној накнади нематеријалне штете нису основани“.

(Сентенца из пресуде Врховног касационог суда Рев 243/2016 од 16.3.2017. године, утврђена на седници Грађанског одељења од 24.4.2018. године)